

Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
Ministerie Veiligheid en Justitie (VenJ)
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Gebruikersvereniging MULTISignaal
Postbus 114
3255 ZJ Oude-Tonge

Oude-Tonge, 16 oktober 2012

Ons kenmerk Brf 12.059MSAG
Betreft Memorie van toelichting biedt kansen voor de Jeugdwet

Geachte heer/mevrouw,

Op woensdag 19 september jl. hebben vertegenwoordigers van verschillende gemeenten, meester J. van Boven en bestuursleden van de Gebruikersvereniging van MULTISignaal (GVMS) gesproken over de consultatie van de Jeugdwet. Namens het bestuur van de GVMS, een vereniging die de verwijfsindex van MULTISignaal uitvoert in meer dan 300 gemeenten, sturen wij u onze reactie op de Jeugdwet.

Algemene beschouwing

De algemene teneur van de wet is teleurstellend, vanwege het weinig vernieuwde karakter en het ontbreken van de wettelijke instrumenten om professionals in het veld in staat te stellen de visie uit de memorie van toelichting waar te maken. Het geheel wekt de indruk een stapeling van reeds gedateerde wetten te zijn en tenslotte lijken de ervaringen die er nu zijn rondom ketensamenwerking te zijn genegeerd. Specifiek ten aanzien van de verwijfsindex zien wij een aantal verbeterpunten, die wij hieronder toelichten:

Verbeterpunten

1. Naamgeving van de verwijfsindex risicojongeren: De verwijfsindex is een instrument voor professionals om van elkaar te weten bij welke jeugdige men betrokken is en om elkaar, onafhankelijk van organisatie of locatie te kunnen vinden. Er wordt niet verwezen en het is geen index voor risicojongeren, het is een hulpmiddel voor professionals, een contactpunt voor professionals. De terminologie die wordt gehanteerd in de wet ondersteunt geen eenduidige communicatie. Terminologie zoals 'melden, signalen en matchen' roept andere associaties op dan het doel van de verwijfsindex doet vermoeden, namelijk elkaar kunnen vinden en preventief borgen van betrokkenheid lijkt geen grond te krijgen binnen de wet;
2. AmvB-typen: De wet voorziet niet in de uitbreiding van het aantal partijen dat is aangesloten op de landelijke verwijfsindex en buiten de huidige AmvB-typen vallen. Te denken valt aan kinderopvang organisaties, peuterspeelzalen, woningcorporaties, Reclassering Nederland en anderen;
3. Systemisch werken: De systeemgerichte benadering van het gezin wordt in de visie van de wet benadrukt, echter de formulering van de tekst van de artikelen belemmert het realiseren van deze doelstelling volledig. Dit wordt nog onderstreept met het feit dat de eerdere ambitie tot in gebruik name van een 'Adresmatch' of Gezinsmodule en ophoging van de leeftijd van cliënten niet is opgenomen. De zorgcoördinatie is ook niet duidelijk uitgewerkt. Dit terwijl de huidige Wet publieke gezondheid nu reeds gemeenten opdraagt om de verhouding te schatten tussen de draaglast en de draagkracht van de jeugdige én het gezin waartoe hij behoort;

4. Toestemming voor het delen van informatie: In de wet is schriftelijke toestemming terug. In de praktijk is er behoefte aan ruimte binnen de wet om informatie te kunnen delen, over juist die gezinnen waar de professional zich ernstige zorgen maakt, maar geen toestemming krijgt van het gezin. Het voorschrift om schriftelijke toestemming te krijgen vormt dan een belemmering voor professionals om de zorg voor een jongere en diens gezin ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Daarnaast wordt gesproken over toestemming dan weer instemming. Voor het creëren van doorzettingsmacht en -kracht voor bijvoorbeeld gemeenten is duidelijkheid en bewegingsvrijheid voor professionals in de wettekst noodzakelijk;
5. In de visie wordt gesproken over preventie en vroegsignalering, maar de conceptwettekst lijkt dit onvoldoende te ondersteunen. “Wachten tot duidelijk bewijs of sterk nadeel aanwezig is”, is strijdig met en blokkeert vroegsignalering en preventie. In het geval van meervoudige problematiek, minder duidelijk bewijs, nog niet zichtbare schade, maar gerede zorgen, moet de professionele afweging hierin van hooggekwalificeerde professionals bij gecertificeerde instellingen het vertrouwen en de ruimte krijgen om te kunnen handelen;
6. Regierol gemeenten: Gemeenten zijn verantwoordelijk gesteld voor de verwijzindex, maar hebben geen doorzettingsmacht, behalve morele verantwoordelijkheidsargumenten hebben ze geen mogelijkheid om druk uit te oefenen of te beschikken over instrumenten om de regierol waar te kunnen maken. Er is behoefte aan een consultatieronde met gemeenten om hier concreet invulling aan te geven;
7. Breedte van de keten: Gemeenten hebben last van de verschillende domeinen binnen ministeries, dat zich doorvertaalt naar lokale segmentatie. Cultuurverschillen tussen justitie en zorg, hulp en dienstverlening, deze kokers worden in stand gehouden. De bouwstenen om te ontschotten zijn niet in de wet opgenomen.

In bijlage 1 bij deze brief worden de mogelijkheden die de toelichting biedt beschreven, welke ons inziens onvoldoende terugkomen in het wetsvoorstel. In bijlage 2 beschrijft meester van Boven haar beschouwing op de wet in bredere zin.

Wij verzoeken u om een expertmeeting en een consultatie ronde bij gemeenten te organiseren alvorens deze wet in behandeling genomen wordt.

Met vriendelijke groet,

M. Divendal

Voorzitter Gebruikersvereniging MULTIsignaal

Bijlage 1 ‘Memorie van toelichting’ biedt kansen voor nieuwe wet op de Jeugdzorg

Dit wetsvoorstel voorziet in een decentralisatie van alle ondersteuning, zorg en hulp voor jeugd en ouders naar gemeenten, zowel bestuurlijk als financieel. Gemeenten zijn hierdoor beter in staat om integraal beleid te ontwikkelen en maatwerk te bieden, afgestemd op de lokale situatie en uitgaande van de mogelijkheden en de behoeften van de individuele jeugdigen en hun ouders. Door de verantwoordelijkheid voor een positief opvoed- en opgroei-klimaat, voor preventie, voor vroegsignalering tot en met de (zware) gespecialiseerde zorg en de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering bij gemeenten te leggen, wordt het makkelijker verbindingen te leggen tussen zorg, onderwijs, werk en inkomen, sport en veiligheid. Zo ligt bijvoorbeeld de basis voor een goede thuissituatie vaak in de arbeidsmarktpositie van de ouders. Gemeenten kunnen met een bredere blik en instrumentarium niet alleen de jeugdigen helpen, maar ook hun ouders (zoals met re-integratie of schuldhulpverlening).

Rond de 15% van de kinderen is op enig moment in zijn of haar jeugd „at risk“. Dit kan resulteren in een beroep op ondersteuning, hulp of zorg. Ongeveer 5% van de jeugd kampt met zodanige problemen – gedragsproblemen, psychische problemen, licht verstandelijke beperkingen, een instabiele thuissituatie, mishandeling, schulden of criminaliteit in de directe omgeving – dat ze een groot risico loopt op maatschappelijke uitval. Als ouders of het ondersteunende sociale netwerk hun rol niet kunnen vervullen, is er een taak weggelegd voor de overheid. Deze jeugdigen moeten met de juiste hulp (maatwerk) naar een zelfstandige toekomst worden geleid.

Ook de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering komt onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Dit is een kans om de jeugdbescherming en jeugdreclassering verder te verbeteren. Doel is om de justitiële ketens voor de bescherming van jeugdigen en de aanpak van de jeugdcriminaliteit goed aan te sluiten op de zorgketens. De snelle en effectieve ketensamenwerking, waarin de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd, wordt doorgezet en verder geoptimaliseerd.

Met dit wetsvoorstel wordt de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeente aanzienlijk uitgebreid: naast de huidige verantwoordelijkheid voor de zogenoemde preventieve opvoedondersteuning (prestatieveld 2 van de Wmo) en de jeugdgezondheidszorg (Wpg) wordt de gemeente nu verantwoordelijk voor verschillende vormen van ondersteuning, hulp en zorg die voorheen vielen onder de provincie (de geïndiceerde jeugdzorg op basis van de Wjz31), de AWBZ (jeugd-ggz en jeugd-lvb), de Zvw (jeugd-ggz), de gesloten jeugdzorg, de forensische zorg evenals de zorg die in het gedwongen kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt verleend. De gemeente is verplicht om, indien nodig, voorzieningen te treffen opdat een jeugdige veilig en gezond kan opgroeien, zich kan ontwikkelen naar zelfstandigheid en rekening houdend met zijn ontwikkelingsniveau maatschappelijk kan participeren (jeugdhulpplicht). De jeugdhulp wordt uitgevoerd door iemand met de juiste competenties, in te zetten door de gemeente. Daarbij wordt gekeken wat een jeugdige nodig heeft en wordt passende jeugdhulp ingezet, gericht op herstel en versterking van het eigen probleemoplossend vermogen van de jeugdige, diens gezin en diens maatschappelijke omgeving. Dit wetsvoorstel regelt de volgende taken voor de gemeente:

Integrale jeugdhulp: één gezin, één plan, één regisseur

Gezinnen met problemen op meerdere leefgebieden zijn gebaat met effectieve hulp op maat volgens het principe één gezin, één plan, één regisseur. Het onderbrengen van alle jeugdhulp en de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering onder de verantwoordelijkheid van gemeenten biedt, samen met de ontschotting van geldstromen, meer mogelijkheden voor integrale en daarmee effectievere hulp aan gezinnen. Hiermee kan de samenwerking rond gezinnen met meervoudige, complexe problemen worden verbeterd. Het nieuwe financieringssysteem stelt gemeenten in staat om te kunnen sturen op doelmatigheid en doelgerichtheid (kostenbeheersing).

De toelichting op de wet refereert aan samenwerking, signalering en ‘1 gezin 1 plan van aanpak’.

De Verwijsindex is de basis voor samenwerking, het is een ondersteuningsinstrument voor de integrale samenwerking. Het vraagt om de ontwikkeling van een signalerings- naar een samenwerkingsinstrument. Hiervoor moet gekeken worden naar de verschillende domeinen, invulling van de regie rol en ketensamenwerking.

Om Coördinatie van Zorg (CvZ) vorm te geven moet de Verwijsindex geïmplementeerd zijn in elke gemeente. CvZ is domein overstijgend, een voorloper voor de transitie jeugdzorg en vooruitlopend op de verantwoordelijkheid die iedere gemeente straks heeft. De gemeenten zijn straks integraal verantwoordelijk. De wetgeving zou hieraan ondersteunend moeten zijn. Het huidige wetsvoorstel wordt nu als te vrijblijvend en onvoldoende ondersteunend aan gemeenten en professionals ervaren. Hieronder wordt ingegaan op de ruimte biedende uitgangspunten van de memorie die onvoldoende terugkomen in het wetsvoorstel:

In de gehele memorie wordt gesproken over vroegsignalering, dit begint vanaf de tweede pagina. Vroegsignalering in de praktijk betekent meerdere partijen die informatie uitwisselen. Informatie kunnen uitwisselen, moet een eenvoudig te bewandelen weg zijn, waarbij men oog blijft houden voor privacy, maar waaraan ruimte wordt geboden in de wet.

De volgende uitgangspunten in de memorie duiden op de noodzaak om in de wet de mogelijkheid om informatie uit te kunnen wisselen eenduidig op te nemen:

Pagina 3:

2° blok: “deze jeugdigen moeten met de juiste hulp (maatwerk) naar een zelfstandige toekomst worden geleid”.

3° blok: laatste regel: “vraagt om een cultuur naar demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren”.

Pagina 3:

5° blok: “de vraag om ruimte – vrijheid en verantwoordelijkheid voor de professional”

Pagina 4:

2° blok: “preventie..... , Dan moet er sprake zijn van snelle en goede toeleiding tot jeugdhulp.....”

Pagina 6:

Puntje d: “ontschotten versus integraal samenwerken”

Pagina 15:

Ad a, punt 3: “kan een gemeente tijdig een samenhangend aanbod van ondersteuning en zorg leveren zo dicht mogelijk bij de leefwereld van de jeugdige”.

Pagina 17

Ad c. punt 3: “op basis van dit wetsvoorstel een actief preventief beleid voeren.....”

Pagina 18

5.1, punt c: preventie en vroegsignalering.

Pagina 19

Punt 4: “De gemeente Politie en justitie”

5.2: “term jeugdhulp omvat de ondersteuning.....of psychiatrische zorg”

Pagina 20

1° blok: “uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en de samenhang met gezondheidszorg, onderwijs, werk en inkomen, politie en justitie. Reden hiervoor is dat de hulpvragen van jeugdigen veelal ook betrekking hebben op deze terreinen en dat daarom een samenhangende aanpak nodig is”.

3° blok, halverwege: “door vroegtijdige ondersteuning kan een onnodig beroep op gespecialiseerde zorg worden voorkomen.

Pagina 21:

5.6: “jeugdhulp en passend onderwijs hebben beide de verplichting om deze plannen in een op overeenstemming gericht overleg met elkaar te bespreken”.

Gemeenten hebben daarnaast de algemene verantwoordelijkheid het pedagogisch klimaat in gezinnen, wijken, buurten en kinderopvang te versterken.

Pagina 22:

5.7 een gezin een plan een regisseur:

Pagina 45:

10.3.1 2^e blok: “persoonsgegevens inhoudende dat deze uitsluitend worden verwerkt voor het doel waarvoor ze zijn verzameld of een daarmee verenigbaar doel.

Pagina 54:

1.2 “betere samenwerking rond gezinnen en jeugdhulp op maat”

Om kindgericht-, systemisch, preventief en in de keten samen te kunnen werken, moet de professional ondersteund worden door de wet om relevante zaken en informatie uit te kunnen wisselen. Hiervoor is nodig: Ketensamenwerking, de ruimte binnen de wet tot (vroegtijdige) informatie uitwisseling door professionals en de doorzettingmacht- en kracht bij iedere gemeente. De ‘memorie van toelichting’ biedt deze mogelijkheden. Mogelijk kan dit door het wetsvoorstel ondersteund worden.

Bijlage 2: Meegezonden:

Wetsvoorstellen¹ belemmeren

realisering

Eén Gezin, één plan, één regisseur, en een effectieve aanpak van

Huiselijk Geweld en kindermishandeling

¹ Conceptwetsvoorstel Jeugdwet, 18 juli 2012 en het Wetsvoorstel 33062, wijzigingsvoorstel Wmo over de taken en bevoegdheden van het SHG